

شبهه ساز امتحان (پرسش و پاسخ و تست)

موضوع: عزت نفس

هدف: سنجش تسلط بر مفاهیم عزت و ذلت، ارزش انسان و تقابل نفس لوامه و اماره

این جزوه یک آزمون خودسنجی استاندارد و چالشی است که تمام نکات مهم این درس (از مفهوم عزت و ذلت تا شناخت تمایلات عالی و دانی) را می‌سنجد. پیشنهاد می‌کنم اول بدون نگاه کردن به پاسخ‌نامه، خودت را محک بزنی تا ببینی چقدر روی مفاهیم مسلط هستی.

بخش اول: تعاریف و مفاهیم (کوتاه پاسخ)

۱. در لغت، واژه‌های «عزت» و «ذلت» دقیقاً به چه معنا هستند؟
۲. طبق فرمایش امیرالمؤمنین علی (ع)، بهای واقعی جان انسان چیست که نباید خود را به کمتر از آن بفروشد؟
۳. حضرت زینب (س) با تکیه بر عزت نفس خود، در پاسخ به جمله تحقیرآمیز عبیدالله بن زیاد (که گفت دیدی خدا چه بر سر خاندان شما آورد؟) چه فرمودند؟

بخش دوم: جاهای خالی را پر کنید

۴. آیه شریفه «مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا» بیان می‌کند که هرکس عزت می‌خواهد بداند که تمام عزت از آن است.
۵. کسی که در مقابل دیگران تن به ذلت می‌دهد، ابتدا در مقابل تمایلات پست درون خود شکست خورده و تسلیم شده است.
۶. به فرموده پیامبر اکرم (ص)، نوجوانی و جوانی بهترین زمان برای ایستادگی در برابر تمایلات منفی است، زیرا جوان هنوز به گناه عادت نکرده و به نزدیک‌تر است.

بخش سوم: صحیح یا غلط؟

۷. تمایلات بُعد حیوانی (تمایلات دانی) مانند میل به ثروت و غذا، در ذات خود بد و شیطانی هستند و باید کاملاً سرکوب شوند. (ص / غ)

۸. تحقیقات نشان می‌دهد که اکثر مجرمان و گناهکاران، افرادی فاقد عزت نفس هستند یا عزت نفس بسیار پایینی دارند. (ص / غ)

۹. انسانی که بندگی خدا را می‌پذیرد، در برابر قدرتمندان ظالم نیز تسلیم‌ناپذیر باقی می‌ماند، زیرا خالق در نظرش بزرگ و غیرخدا در نظرش کوچک می‌شود. (ص / غ)

۱۰. انسان عزیز کسی است که فقط در برابر زورگویان بیرونی مقاومت می‌کند و نیازی به مبارزه با هوی و هوس درونی ندارد. (ص / غ)

بخش چهارم: سوالات تشریحی و استدلالی

۱۱. چرا «شناخت ارزش خود» یکی از راه‌های تقویت عزت نفس است؟ (با مثال کالا و قیمت توضیح دهید).

۱۲. انسان در درون خود با «دو دعوت» روبه‌رو است. این دو دعوت را نام برده و تفاوت آن‌ها را بنویسید.

۱۳. با توجه به آیات قرآن (سوره یونس)، تفاوت چهره نیکوکاران و کسانی که بدی پیشه کرده‌اند (گناهکاران) در ارتباط با «ذلت» چیست؟

بخش پنجم: تست‌های چهارگزینه‌ای (شبه کنکور)

۱۴. پیام آیه شریفه «وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ...» به کدامیک از راه‌های تقویت عزت نفس اشاره دارد؟

الف) تمرین ایستادگی در برابر تمایلات پست

ب) شناخت ارزش خود و نفروختن خویش به بهای اندک

ج) توجه به عظمت خداوند و بندگی او

د) الگوپذیری از اسوه‌های عزت در برابر ستمگران

۱۵. کدام مورد درباره «تمایلات دانی» (نفس اماره) **نادرست** است؟

الف) مربوط به بُعد حیوانی و دنیایی انسان هستند.

ب) لازمه زندگی در دنیا هستند و بدون آن‌ها زندگی سخت می‌شود.

ج) زمانی بد می‌شوند که انسان آن‌ها را اصل و اساس زندگی قرار دهد.

د) پاسخ دادن به آن‌ها در هر شرایطی باعث کمال و رشد معنوی می‌شود.

🍌 پاسخ نامه (کلید سوالات)

کوتاه پاسخ:

۱. عزت به معنای «نفوذناپذیری و تسلیم نبودن» و ذلت به معنای «نفوذپذیری، مغلوب و تسلیم بودن» است.
۲. بهشت
۳. فرمودند: «[در این واقعه] جز زیبایی ندیدم».

جاهای خالی:

۴. خدا
۵. هوی و هوس (نفس اماره / تمایلات دانی)
۶. آسمان

صحیح / غلط:

۷. **غلط** (در ذات خود بد نیستند چون لازمه زندگی دنیا هستند، اما اگر هدف اصلی زندگی شوند بد و مخرب خواهند بود)
۸. صحیح
۹. صحیح
۱۰. **غلط** (انسان عزیز علاوه بر مستکبران بیرونی، در مقابل هوی و هوس درونی خویش نیز می ایستد و مقاومت می کند)

تشریحی:

۱۱. اگر ما ارزش کالای گران قیمتی را ندانیم، فریب می خوریم و آن را ارزان می فروشیم. خداوند به انسان کرامت بخشیده و جان او را به بهای بهشت خریدار است؛ انسانی که این ارزش را بشناسد، خود را به گناه و تمایلات پست نمی فروشد.
۱۲. اول: دعوت عقل و وجدان (نفس لوامه) که می خواهد در حد نیاز به تمایلات دانی پاسخ دهیم و به پرورش تمایلات معنوی پردازیم. دوم: دعوت هوی و هوس (نفس اماره) که می خواهد فقط به تمایلات حیوانی سرگرم باشیم و از تمایلات عالی غافل بمانیم.
۱۳. بر چهره نیکوکاران غبار خواری و ذلت نمی نشیند، اما بر چهره کسانی که بدی پیشه کردند، غبار ذلت می نشیند (گناه باعث ذلت می شود).

تست‌ها:

۱۴. گزینه ب (چون آیه به کرامت و برتری مقام انسان اشاره دارد)

۱۵. گزینه د (پاسخ افراطی به آن‌ها و قرار دادنشان به عنوان هدف اصلی، باعث ذلت و بازماندن از رشد می‌شود)